

- Dette er en råvareboom



Prisene opp: Hvete og mais har steget mye det siste året. Tørke i Canada, USA og Brasil er en del av årsaken til prisoppgangen, mener Christian Anton Smedshaug. Men det ser ut til å bli brukbare avlinger av mais og soya i USA. Bildet viser høsting av soyabønner i USA. (Foto: Shutterstock)

Råvareprisene har gått i været. Lederen i AgriAnalyse forklarer hva som har skjedd.

RÅVAREPRISER

Tekst: Linda Sunde

Råvareprisene stiger kraftig, konstaterer Christian Anton Smedshaug, daglig leder i AgriAnalyse.

– Det er en av de største prisvekstene vi har sett i nyere tid, slo han fast på et råvareseminar arrangert av AgriAnalyse og Yara i slutten av august.

Tørke

Hvete er av de mange varene som har hatt prisstigning.

Smedshaug peker på tørke i Canada og deler av USA som en årsak.

– Andre matvarer har steget enda mer i pris, sier Smedshaug.

Han viser til betydelig tørke i Brasil. I Argentina er det også tørt, og lite vann i elvene, noe som gjør det vanskelig å få varene ut.

Samtidig har Kina økt importen sin, blant annet av mais, for å bygge opp grisebestanden sin etter at de ble rammet av afrikansk svinepest.

Følsomme markeder

– Den store årsaken til prissvingning er forholdet mellom produksjon og forbruk. Når forbruket blir liggende litt over produksjonen, som den har vært de siste årene, da synker lagerbeholdningene. Da blir markedet mer prissensitivt, sier Smedshaug.

Det er ikke bare matprisene som stiger.

– Det er stigende råvarepriser generelt. Det drar opp kostnaden i hele verdikjeden, sier Smedshaug, og peker på metaller, olje og energi.

Han peker også på at verden har vært gjennom en pandemi. Alle land får dermed mer behov for buffer, for å håndtere usikkerhet.

– Politikerne tåler ikke en runde til der de blir tatt på senga. Det skal lite til før et land begynner å kjøpe litt mer enn de trenger, og bygge lager, sier han.

I et trangt marked der det allerede er litt større etterspørsel enn tilbud etter en vare, skal ikke mange bygge lager før dette merkes godt, peker han på.

Dyrere metaller

Jordbruket står sentralt i den nye råvareboomen, sier Smedshaug, men boomen gjelder mange produkter, poengterer han.

– Vi har hatt lite investeringer siden 2014. Vi kom ut av forrige råvareboom med ganske høy kapasitet. Det betyr ofte at det blir lave investeringer i en periode. Det tar tid å bygge ny produksjon, enten det gjelder kunstgjødsel eller nye råvarer, sier Smedshaug.

Det er behov for metall i svært mange næringer.

– Det er de samme råvarene som brukes til alt fra skip til traktorer. Det drar opp priser og leveringstid, sier Smedshaug.

Han viser en graf over en kraftig prisstigning på metaller. Det drar opp prisen til bonden, kommenterer han.



Christian Anton Smedshaug

Dyrere frakt

At mange har penger, og leter etter en måte å få avkastning på dem, forsterker trendene, mener AgriAnalyse-lederen.

I tillegg har korona flyttet pengebruken fra opplevelser til varer. Vi er vant til å bruke penger på opplevelser. Nå bruker vi i stedet penger på varer, på å bygge ut hjemme eller på hytta. Også det øker prisene, bemerker Smedshaug.

En annen ting som øker prisene er utfordringen i skipsmarkedet. Prisen på å frakte korn har mer enn fordoblet seg siden 2020, viser tall fra International Grain Council.

I mars grunnstøtte containerskipet Ever Given i Suezkanalen. Det forstyrret verdenshandelen.

– Containertransport har vært noe av det mest lønnsomme man har kunnet drive med siden sommeren i fjor. Det koster nå seks ganger så mye å frakte en container fra Kina til Europa som før det drøyt år siden, sier Smedshaug.

Han peker på at kapasiteten på skip er begrenset, og tror at prisene vil holde seg oppe i en periode.

Flere sultne

Prisen for mat har gått opp, samtidig som mange har fått lavere inntekt på grunn av korona. En konsekvens er at antallet sultne i verden har gått markant opp. Mens FAO regnet med at det var 650 millioner sultne i verden i slutten av 2020, har tallet økt til 720–811 millioner, og er økende.

Også i Nord-Amerika og Europa har situasjonen forverret seg. Mot slutten av 2020 hadde ni prosent her moderat eller betydelig matusikkerhet, en andel som er høyere enn på lenge.

Han går gjennom hvordan prisene på frokosttallerken har steget:

– Appelsinjuice rundt ti prosent, kaffe rundt 50 prosent, hvete 30 prosent, svin rundt 50 prosent, sukker 30 prosent. Det er en generell prisvekst som folk føler på, sier Smedshaug.

Sårbar situasjon

Det ser ut til å bli brukbare avlinger av mais og soya i USA, beroliger han med.

Han syns det er vanskelig å se at det vil bli et fall i prisene nå, men han spår heller ikke direkte matmangel.

Men situasjonen er sårbar om det ikke blir gode avlinger neste sesong, mener Christian Anton Smedshaug. ■

Glaser Takstein

TYSK KVALITET!! - Flere farger

Kjøp direkte fra Hovedimportør

Pris fra kr 209,- inkl. mva pr m²

30 års fabrikkgaranti

Velg murstein blant ca 100 forskjellige farger

Tlf. 90 77 77 03

Leveres over hele landet

post@herregaardstak.no - www.herregaardstak.no

«Det tar tid å bygge
ny produksjon,
enten det gjelder
kunstgjødsel eller
nye råvarer»

Christian Anton Smedshaug, AgriAnalyse